

Velferðarráð 21. desember 2022

Tillaga fulltrúa Samfylkingarinnar, Framsóknar, Pírata og Sjálfstæðisflokks um samstarf við hjálparsamtök sem sinna þjónustu við heimilislauða:

Velferðarráð felur sviðinu að eiga samtalið við þau hjálparsamtök sem sinna þjónustu við heimilislauða um möguleika á að veita hópnum aukna þjónustu eða eftir atvikum aðra aðila. Óskað er eftir upplýsingum um nýtingu þess fjármagns sem velferðarráð hefur veitt félagasamtökunum til að sinna þjónustu við heimilislausta fólk. Tilkyrningu skal virkjun neyðaráætlunar og breytingar á opnun neyðarskýla á heimasíðu Reykjavíkurborgar og fara yfir alla upplýsingagjöf til notenda þjónustunnar. Sömu leiðis skal upplýsa velferðarráð um virkjun neyðaráætlunar. Velferðarráð ítrekar að velferðarsviði var falið að fjármagna stofnun neyðarhúsnæðis fyrir heimilislauða karlmenn í miðborginni samanber fundargerð frá fundi velferðarráðs miðvikudaginn 2. nóvember. Tillaga þess efnis skal lögð fram á fundi ráðsins 11. janúar. Þá skal einnig kynnt fyrirkomulag varðandi strætómiða fyrir notendur þjónustunnar. VEL22120104.

Greinargerð:

Reykjavíkurborg hefur á síðastliðnum árum lagt sérstaklega áherslu á málefni heimilislauða og reyndar er það svo að Reykjavíkurborg tryggir einnig þjónustu við heimilislauða frá öðrum sveitarfélögum sem sækja til borgarinnar í ríkum mæli og nýta sér þá þjónustu og þau úrræði sem borgin hefur veg og vanda að bjóða upp á. Lögð er áhersla á Skaðaminnkandi hugmyndafræði og boðið er húsnæði, húsnæði fyrst íbúðir, sambýli, íbúðakjarna og áfangahemili. Aukið álag hefur verið í neyðarskýlum Reykjavíkurborgar fyrir heimilislausta fólk. Það sem af er ári hafa 350 manns nýtt þjónustu skýlanna en stór hluti þeirra sem leita í neyðarskýlin eru í þörf fyrir langtímaúrræði innan heilbrigðiskerfisins. Í undirbúningi er opnun hjúkrunarrýma fyrir þann hluta hópsins sem glímur við mikinn heilsuþrest, nýlega var gerður samningur um hjúkrunarþjónustu fyrir þennan hóp og Reykjavíkurborg gerði jafnframt samning við Rauða krossinn um rekstur neyslurýmis. Auk þess styrkir borgin Hjálpræðisherinn, Rauða krossinn, Samhjálp og fleiri hjálparsamtök til að sinna þjónustu við þennan hóp. Mikilvægt er að öll þjónusta sé veitt með skaðaminnkandi nálgun. Ótækt er að ekkert heilbrigðisúrræði standi þessum hópi til boða.

Fulltrúar Samfylkingarinnar, Framsóknar, Pírata og Sjálfstæðisflokks vekja athygli á því að gistiskýlin margumræddu eru neyðargistiskýli sem hugsuð eru sem gististaður fyrir heimilislausta fólk sem ekki getur hallað höfði sínu annars staðar yfir nóttina. Ekki er um að ræða varanlegt búsetuform þar sem viðkomandi aðilar geta búið allan sólarhringinn. Þjónusta í neyðargistiskýlum er einfaldlega ekki þess eðlis, enda þarf að huga að ýmsum atriðum í því samhengi, svo sem þrifum og öryggi þjónustuþega og starfsfólks. Um þriðjungur þeirra sem leita í neyðarskýli Reykjavíkur koma úr öðrum sveitarfélögum eða eru án kennitölu. Reykjavíkurborg hefur ekki rukkað viðkomandi sveitarfélög nema að takmörkuðu leyti fyrir þjónustu sem veitt er íbúum annarra sveitarfélaga en til stendur að breyta því. Mikilvægt er að önnur sveitarfélög og ríkið taki þátt í kostnaði, vegna reksturs neyðarskýla og þjónustu við þennan viðkvæma hóp.

Þá skal áréttað að ýmis úrræði og þjónusta eru í boði yfir daginn fyrir heimilislauða og má þar meðal annars nefna Samhjálp, Skjól, Hjálpræðisherinn og Ylju neyslurými en Reykjavíkurborg hefur um langt skeið stutt viðkomandi samtök sérstaklega til þess að geta sinnt heimilislauðum á daginn.

Enn fremur skal tekið fram, að þegar veðrið er sérstaklega vont og heimilislausir hafa ekki tök á því að færa sig úr neyðargistiskýli yfir í dagúrræði, þá er það mjög skýr stefna borgarinnar að grípa til neyðarráðstafana og halda neyðargistiskýlunum opnum yfir daginn en ekki bara milli 17:00 og 10:00 eins og venjan er. Þetta var til að mynda gert þegar óveðrið og ofankoman gekk yfir borgina um síðustu helgi.

Eftir að nýtt greiðslukerfi strætó tók við og lausasala miða hætti, skapaðist vandamál fyrir heimilislausra að koma sér á milli staða. Áður hafði starfsfólk neyðarskýla haft tök á að gefa áfram miða til heimilislausra til þess þeir gætu sótt dagúrræði eins og Hjálpræðisherinn við Suðurlandsbraut sem Reykjavíkurborg styrkir til að sjá um þjónustu við hópinn. Unnið hefur verið að því að finna lausn á þessum vanda og Strætó bs. sem hefur fallist á að gefa út farmiða fyrir þá sem eru þjónustuþegar borgarinnar í málaflokki heimilislausra. Vonast er til að miðar komi strax í notkun á nýju ári, enda brýnt að heimilislaust fólk geti farið úr neyðarskýlum í dagúrræði.

Að lokum skal það áréttað að langtímastefna borgarinnar í málum heimilislausra er að enginn einstaklingur þurfi að vera í þessari stöðu heldur skuli tryggja öllum varnanlegt þak yfir höfuðið í samræmi við verkefnið "housing first". Unnið er að nýrri aðgerðaáætlun í málefnum heimilislausra í Reykjavíkurborg sem unnin er útfrá bestu þekkingu og í samráði við notendur og hagsmunaaðila. Við berum miklar væntingar til þess að í kjölfar vinnu sem er í gangi á vettvangi SSH komi önnur sveitarfélög inn í þessa þjónustu með kraftmeiri hætti. Samband íslenskra sveitarfélaga hefur það einnig í stefnuskrá sinni að vinna að heildstæðri stefnumótun fyrir Ísland. Velferðarráð leggur áherslu á að sú vinna fari fram hið fyrsta svo fólk í þessari viðkvæmu stöðu fái þjónustu við sitt hæfi.